

FELSŐMAGYARORSZÁG

KASSAI SZEMLE

Előfizetési árak helyben hozzá hordva és vidékre postá szétküldéssel: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr., egy óra 1 frt.

Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Megjelenik a hétfői nap kivételével mindennap.

Felelős szerkesztő:

Ries Lajos.

Főmunkatárs:

Rössler István.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kassa, főutca 58. sz. Hirdetések díjszabás szerint vétetnek fel a kiadóhivatalban; és Budapestben, Bécsben, Páris, Berlin és Hamburgban levő hirdetési irodákban.

Előfizetések és a lap anyagi érdekeit illető küldemények a kiadóhivatal címére küldendők.

Lapunk története.

A »Felsőmagyarország« Kassa városának egyetlen napilapja, a mely ma is ott viseli főcíme alatt régi czimét: »Kassai Szemle.« E czimen indult meg 1885. évi augusztus havában eleinte kétszer hetenkint, majd később hetenkint háromszor megjelenve kiadásunkban és a saját szerkesztőségünk alatt a »Felsőmagyarország.«

A lap keletkezését városunk és általában a felvidék társadalmi tényezői bizalommal fogadták és már a kezdet legelején a legáltalánosabb érdeklődés kísérte a »Kassai Szemle« lételet és biztosította azt a czélt, a mely minket áthatott, a midőn a magyar nemzeti kulturának minél szélesebb téren való terjesztésére vállalkoztunk.

Vajjon volt-e, vagy van-e még ma is az ezred-éves Magyarország fennállásának fényes ünnepei küszöbén erre a harcra, erre a küzdelmes munkára a magyar sziv és elmének szüksége? a tények mutatják meg és ha a statisztika száraz adatait csak egy pillantásra méltatjuk is, azonnal szembeötlük az a szomorú tény, hogy ezen a darab földön, a melyen

mi itt most már nap-nap mellett hirdetjük az egységes magyar nemzeti állam fenséges eszméit és nap-nap mellett igyekszünk saját véreinket, a kiket a mindent beolvasztó szlávizmus tőlünk az évszázak árjában elhódított, meggyőzni arról, hogy csakis a magyar állameszme az a szentegyház, a melynek oltárán a haza iránt való rendületlen szeretet örök tüzésnek lobognia kell és melyet bármely ajku hazafinak folyton ápolni, élesztetni kell, hogy ez a haza nagy, erős, hatalmas, egységes legyen.

Ez a fenséges eszme volt a »Kassai Szemle« vezércsillaga és ebben támogatta ezt a mi lapunkat anyagilag a nagy közönség, szellemileg az a kitűnő gárda, a mely ezt a lapot tartalmassá, kedvelté tette.

Politikát eleinte nem irtunk, de mert a társadalmi élet a politika hullamzásával annyira egy, hogy e két tényező között a határvonalat meghatározni alig lehet, a »Kassai Szemle« eleitől fogva tántorithatlan hive volt a szabadelvű eszméknek és így már kezdetben élénk érdeklődést tanusított a szűkebb hazája térein felmerült politikai eseményekkel szemben; ünnepelte hazánk koszorus íróját: *Jókai Mórt*, mint a kassai szabadelvűpárt képviselőjét és kivette részét a választási harcok küzdelmeiből és ezen állásfoglalása által is kivívta az intelligens közönség és a politikai főtényezők elismerését és rokonszenvét.

A magyar sajtó viszonyoknak bámulatos föllendülése adta meg három év előtt az impulzust, hogy a »Kassai Szemle« tevékenysége körét szélesítsük és a gondolatot nyomban követte a kivitel, a mely itt a mi vidékünkön általános meglepetéssel találkozott és lapunk közönségét a legnagyobb mértékben növelte.

»Felsőmagyarország« lett a »Kassai Szemle« főcíme és e czim alatt az első szám 1894. évi január

elsején jelent meg és daczára a nehézségeknek, a melyet ez a gyors elhatározás elénkbe tárt, miután 1893. évi deczember 24-én történt az elhatározás, a »Felsőmagyarország« szerkesztősége a legnagyobb pontossággal tett eleget a nehéz feladatnak és új köntösében is kiváló módon felelt meg a várakozásnak, úgy, hogy a kételkedők is szives készséggel ismerték el a »Felsőmagyarország« életrevalóságát, a melynek sokszor nehéz pillanatokban, erős harczokat megküzdve, élére jutott.

A »Felsőmagyarország« mellett pályája kezdetől fogva legkiválóbb munkatársai voltak: néhai *Ries Hermin*, a kinek kora halálát mi gyászoljuk és hordjuk emlékét szivünkben. A megboldogultnak kitűnő tollát, rendkívül gazdag szellemét lapunk szépirodalmi rovatai 1889-ben bekövetkezett haláláig majdnem minden számunk tükröztette vissza. E mellett állandóan vezette a színházi kritikát és tisztult izlése, rendkívül finom eszthetikai tudása párosulva erős karakterrel, kiméletlenül ostromozta a szinpadi nyegleséget, a mely itt a vidéken rendszerint olcsó eszközökkel provokálja ma is a karzat tapsait.

Reviczky Gyula, korán elhunyt örökemlékü költőnk egy éven át itt élt közöttünk és ez idő alatt, de még azután is, a midőn Arcoban keresett reménytelen testi állapotának gyógyulást, állandó munkatársa volt a mi lapunknak, a melynek hasábjain becses költemények, próza és eszthetikai dolgozatai láttak napvilágot.

Kiváló munkatársai lapunknak még ma is: ifj. *Kemény Lajos*, Kassa városi levéltáros, a ki buzgó történelmi kutatásainak javarészét itt közölte a nyilvánossággal és e mellett kitartó ügybuzgalommal támogatja lapunkat a társadalmi kérdések fejtegetésénél, és írta csak nem is oly régen a színházi kritikát hosszú időn által.

Sárosi Árpád, most kassai rendőrségi tisztviselő, a kit mi kitűnő költőnek ismerünk, itt bontotta ki szárnyait és zsenyéit mi ápoltuk örömmel, lelkesedéssel, mert repülése bátor, merész, de mindig talantumos volt.

Rottenberg Márton dr. iglói ügyvéd mint kassai jogász költői és írói tehetségét itt kezdte érvényesíteni és hogy igazi tehetség nyilatkozott meg az akkoriban serdülő ifjuban, igazolja a jelen, a midőn a férfi gondja mellett is fölkeresi kedves barátunkat a Múza és csókkal ihleti homlokát.

Kovács Zsigmond városi számfejtő lelkét a rideg számok tömkelege sem képesek megfosztani fényesen csillogó zománczától. Költői és írói vénája nem engedik nyugodni, neki dalolni, írni kell és a mit megír a mi számunkra, mindig kedves a »Felső-magyarország« közönsége előtt. Ő a mi *Kliónk*, a ki egy év óta rimes — pattogó — krónikába szedi föl minden vasárnap delikatessz gyanánt a mi szűkebb körünk figyelemre méltó eseményeit.

Csérér Lajos, a debreczeni gazdasági tanintézetben ma segéd-tanár, a mi kitűnő genre-írónk, a ki humoros ötleteivel neveltet már évek óta.

Chriastélyi Béla is itt nőtt, izmosodott meg a mi szemünk láttára és azóta is, hogy gróf Eszterházy dominiumában Pozsonymegyében igazítja az időjárás dolgát, hogy a hombárok úgy ősz táján minél sűrűbben rakassanak tele az aranykalászok ékességével, mindig szívesen köszönt be hozzánk édesbus szerelmi történeteivel, a melyeknek koncepcziója olyan igazi magyaros, hogy mindig szívesen olvassa őket az ember.

Bartóky Mariska, a mi kedves tárczairóink között a legkedvesebb munkatársunk, a kinek jellemzésére azt mondjuk, hogy nem kék harisnyás, nem kalandoz képzeletének áttetsző világában a holdsu-

gár és csillagfény messzeségében. Alakjai hus és vérből valók, itt élnek, mozognak körülöttünk. Egyszerű a történet mindig, a melyet leír és a melyet annyira örömmel olvasunk, hogy mihelyt a tornai posta felől vastag levelet hoz a postás azokkal az ismerős kedves kézvonásokkal, annak a levélnek a tartalma mohón, azon melegen a betűszedő tenakulmára kerül, mert a mi kedves tornai barnánké az elsőség a tárcza rovatban.

Ruik László a kis-szebeni gimnázium tanára, kinek maró szatirával és éles logikával megírt vezércikkelyei az egyházpolitikai viták idejében a néppárt terjeszkedésének megakadályozásához nagyban hozzájárultak. Irodalmi és esztetikai dolgozatainak mindenike egy-egy kimerítő tanulmány, mely vonzóan foglalkozik a felvetett témákkal. Dolgozatait, amelyek egyes fővárosi lapokon kívül leginkább a »Felsőmagyarország«-ban jelennek meg, erős filozófiai felfogás s egészséges világnézet jellemzik. Ő a mi »Rixa Lex«-ünk.

Czettler Rezső egyike legujabb munkatársainknak, kinek hangulatos verseivel gyakran találkozhatnak olvasóink lapunk hasábjain.

Sz. Szigethy Vilmos, a »Torontál« szerkesztője igazi baráti bensőséggel tart ki évek óta mellettünk és e lapok mindig örömmel veszi az ő jó tollal, ötletesen megírt apró szívbéli történeteit.

Dr. Enyiczkei Béla, a kassai kir. jogakadémia magán tanára és főispáni titkár szellemes csevegésekkel gazdagítja állandóan tárcza-rovatunkat.

Gárdonyi Géza még mielőtt elérte azt a magas polczot a magyar irodalom parnassusán, a melyet ma elfoglal, előszeretettel kereste föl lapunkat kedves vig históriáival.

Rudnyánszky Gyulától sok szép költeményt és elbeszélést közölt a »Felsőmagyarország«.

Latkóczy Mihály középiskolai tanár, a kinek a magyar irodalom terén szép neve van, számos dolgozatával keresi föl ezt a lapot.

Ladányi Béla a napilappá lett »Felsőmagyarország«-nak főmunkatársa volt abban a nehéz időben, a mikor kímondtuk a nagy szót: Béla napilapot csinálunk, mit szólsz hozzá? és a mi kedves barátunk azt felelte rá: helyes, éljen! és a mikor hozzátettük: csak hogy ám sok lesz az a munka! visszavágott: megbirkózunk vele. És *Ladányi* Béla megbirkózott vele. Egymaga megírta heteken keresztül a legnehezebb riportot, a telegrammok özönét, az ekszpresszgarmadát és e mellett ráért még arra is, hogy a színházi kritikát éles tollal, kemény szigorral gyakorolja. De nemcsak erre volt ideje. A hirlapírás nehéz feladata mellett könyvet is írt, a mely ismertté tette nevét a magyar jogászvilág előtt röptében, mert az a *Ladányi* Béla, a ki »Nemzeti jog és törvényhozás« czimen 22 ives nagy jogi munkáját megírta, az mi a kedves Bélánk, a mi derék kollegánk az ujságírás mesterségénél, a ki jogi pályára lépve, körünkből csak eltávozott, de nem hagyta el körünket.

Simon Vilmos derék tárczairónk lett *Ladányi* után a főmunkatárs, de csak rövid ideig, őt is elszólította hivatása a redakció asztala mellől, hogy helyét átadja

Ifj. *Rössler* Istvánnak, a ki ma is hiven végzi az ujságírás mesterségét a mi körünkben.

Kresz János ny. ág. ev. tanító a város közéletének eseményeiről számos kitűnő cikkelyt ír állandóan lapunk számára és így barátunk e téren a közügynek hasznos szolgálatot tesz, a melyért sok elismerésnek a részese.

Az itt felsoroltakon kívül még számos kiváló munkaerő és a közéletnek kitűnősége áll még a mai »Felsőmagyarország« mellett, a kik iránt hálás szívvel

van a szerkesztőség eltelve, mert az ő szellemi támogatásuk képezi azt a erőforrást, a melyből a szerkesztőség a legszebb gyöngyöket meríti állandóan.

Ilyen kiváló munkaerő *Mihalik József*, a kitünő archeológus, a ki még ma is — nagy munkássága daczára — értékes munkáival gyakran fölkeres; a prémontrei rend jeles professzorai közül *Szekeress Frigyes* Ödön most legutóbb Egyiptomban tett utazásáról irt tanulságos ismertetést tárcza-rovatunkba; dr. *Takács Menyhért*, a rend tudós tagja is több ízben tisztelte meg a »Felsőmagyarország«-ot szellemi kincseivel; dr. *Gerevich Emil* főreáliskolai igazgató, *Kovácsy Béla* a kassai m. kir. gazdasági tanintézet igazgatója, *Gerlóczy Géza* ugyanezen intézet tanára időközönként a mi lapunk hasábjain nyilatkoznak meg, ha a pedagógia nagy mezejéről közölni valójuk van.

Ilyen kiváló munkatársa e lapnak *Gérecz Károly* kassai főreáliskolai tanár; ilyen *Myskovszky Ernő*, ugyancsak kassai főreáliskolai tanár, a kik mindketten előkelő helyet foglalnak el lapunk vonal alatti rovatában.

Deil Jenő, a kassai ipar- és kereskedelmi kamara titkára is innen szól a nagy közönséghez, ha ipari vagy kereskedelmi ügyekben mondani valója van, de e lapok hasábjain nyilatkozik meg *Deil Jenő* kiváló poézise is, ha szívének melege megszólaltatja derült múzsját.

Vécsey József, a tornai ev. ref. egyházmegye gondnoka magasan szárnyaló hazafias czikkeit, *Révész Kálmán*, a kassai ev. ref. egyház tudós lelkésze történeti kutatásainak kincseit, mélyreható társadalmi fejtegetéseit a »Felsőmagyarország« hasábjain teszi közkinccsé.

Ezek elősorolásával ki is meritettük mondani valónkat a »Felsőmagyarország«-ról. Rövid krónika,

a mely száraz adataival nem nyújt üdülést, szórakozást, nem kelthet érdeklődést. Nekünk azonban ez a rövid vázlat egy egész életfolyást rejt magában, a mely számunkra a küzdés szakadatlan folyamata volt és nem egy eset torlódott elibénk, a melynek keserősége azonban nemcsak hogy nem lankasztotta hevünket, de ellenkezőleg aczélozta izmainkat, hogy az ádáz harczot kitartó erővel folytassuk azért az eszmeért, a melyért cselekedni, a melyért küzdeni minden magyarnak kötelessége.

Ebből áll a »Felsőmagyarország« krónikája, ez 12 éves fennállásának hű képe.

Kassa, 1896. ápril 10.

Ries Lajos

kiadó és főszerkesztő.